

VIC I LA RECUPERACIÓ DE 2.000 ANYS D'HISTÒRIA URBANA

M. Dolors Molas
Imma Ollich i Castanyer

1. Introducció

La sensibilització envers la conservació del Patrimoni Arquitectònic i la qüestió dels Centres Històrics, entesa com a història de les intervencions espacials, i més generalment de les polítiques d'ús de les àrees urbanes d'origen antic, comença a ésser notable en alguns països d'Europa, tant de l'àrea socialista (Polònia, Txecoslovàquia...), com de l'àrea occidental (Itàlia, França, Anglaterra...). Un exemple a destacar és el de diferents ciutats del Nord d'Itàlia, com Bolònia, Brescia i Como, en les quals la conservació i revitalització dels Centres Històrics es contempla com a Variant del Pla Regulador General de la ciutat, o com a Pesaro, Bèrgamo o Vicenza, on aquesta intervenció és considerada com un Pla particularitzat d'intervenció primordial¹.

L'exemple més proper en el temps i en l'espai el tenim en els tres Plans Especials de Reforma Interior (PERI) de la ciutat de Barcelona, que al llarg dels propers anys hauran de recuperar i fer habitables les zones més depauperades dels barris antics.²

La qüestió que a nosaltres ens interessa de remarcar és que cap d'aquests Plans fa referència a la conservació i recuperació del Patrimoni Arqueològic, i que segueixen la tendència —avui considerada desfasada— de reconstruir els nuclis antics (un cas límit seria el de les ciutats alemanyes i poloneses, que després de l'arrasament sofert durant la segona guerra mundial, es van reconstruir tal com eren abans); o bé segueixen la tendència més actual de rehabilitar els vells indrets injectant-los nova vida, però en el marc de les relacions estructurals del barri, coneixent la crisi que els afecta i el que es necessita per sortir-ne («reinventar la ciutat»).

Aquests Plans Especials sovint inclouen els termes «recuperació històrica», «restauració monumental», «actuació i adequació dels vells edificis per a ús públic», com seria el cas de la Casa de Caritat o les

Dàrsenes Velles del port de Barcelona, possibles futures seus del Museu d'Art Contemporani de Catalunya.

En el cas concret del PERI de Barcelona, l'actuació sobre la Ciutat Vella oriental composta pels barris històrics de La Ribera, Sant Pere i Santa Caterina, reconeix explícitament la necessitat de respectar-ne la morfologia, ja que és l'únic barri desenvolupat íntegrament a l'Edat Mitjana! Malauradament, l'aplicació i explicació d'aquests termes ens ensenya que per la majoria d'arquitectes i urbanistes els documents materials del nostre passat se situen per damunt de la cota zero, sense tenir en compte tota la informació històrica continguda en el subsòl. L'objectiu de l'anàlisi arqueològica és donar una visió completa, incloent tant els elements subterranis com els visibles.

La manca d'infraestructura i d'organització de l'arqueologia urbana ha començat a preocupar les institucions des de fa ben poc. Tenim un exemple concret al país veí, França, que es caracteritza precisament per un nivell arqueològic, científic i tècnic més elevat que el nostre i per un respecte envers els vestigis històrico-arqueològics (vegeu la col·laboració dels tècnics de Lyon en aquest mateix número). Doncs bé, la problemàtica específica de l'arqueologia urbana ha hagut d'esperar fins el 1984 per assolir un organisme especialitzat: el *Centre National d'Archéologie Urbaine* ha estat creat a Tours per decret el 27 de setembre del 1984 dintre del Ministeri de Cultura, i tot just ha començat a funcionar enguany, el 1985. Les seves activitats específiques seran:

- recollir la documentació jurídica i administrativa relativa als jaciments urbans (plans d'ocupació del sòl, permisos de construcció, etc.), pel conjunt del país.
- avaluar el patrimoni arqueològic a les ciutats.
- promocionar la recerca en els jaciments urbans.⁴

Al nostre país, l'activitat arqueològica a nivell urbà encara no s'ha planificat d'una manera global per a la totalitat de l'Estat i, pel que sembla, no hi ha pas la intenció de fer-ho. Per ara, la iniciativa és a nivell municipal, amb certes ciutats que es plantegen la problemàtica i hi busquen una possible sortida (cas concret de les ciutats de Girona, Tarragona, Lleida i Vic, exposats en aquesta revista). La situació de Barcelona és força eloqüent: si bé, com hem esmentat abans, el PERI no contempla cap actuació arqueològica, Barcelona està realitzant des de fa uns anys una sèrie d'excavacions des del Servei d'Activitats Arqueològiques de l'Ajuntament. Aquest organisme pretén planificar i coordinar els esforços de diversos tècnics, tal com exposa en aquest número J.-Oriol Granados, responsable d'aquest Servei. Malgrat això, per ara la majoria d'intervencions són de salvament o d'urgència.

Al que es vol arribar, en definitiva, és a una planificació prèvia a les obres de construcció, que eviti problemes tant a arquitectes, urbanistes i constructors, com als arqueòlegs. La finalitat és sempre la mateixa: la recuperació i millora de la ciutat actual, respectant les imatges arquitectòniques, arqueològiques i culturals que remetien a uns senyals d'identitat local⁵.

2. El Programa de Recerques Arqueològiques de la Ciutat de Vic (PRAV)

L'objecte d'aquest article no és tractar sobre les alternatives de present i de futur que l'arqueologia ofereix al nostre país, temes àmpliament tractats a la Taula Rodona publicada en aquesta mateixa revista, especialment el de l'arqueologia urbana. La idea és exposar el Programa de Recerques Arqueològiques a Vic (PRAV) que des de fa tres anys estem conduint en el Centre Històric de la ciutat, programa de treball que ha seguit un desenvolupament positiu gràcies a la voluntat d'enteniment i comprensió de la problemàtica per part de l'Ajuntament, arquitectes, urbanistes i arqueòlegs. Davant de la situació general exposada de l'arqueologia urbana, Vic es pot considerar capdavantera en l'intent d'elaboració d'un Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic. Exposem a continuació les diverses etapes i actuacions puntuals i programades efectuades des del 1982, que han portat a marcar les línies generals del Pla Especial.

– L'any 1982 es va demanar el primer permís oficial al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya pel PRAV. El programa de treball va començar al Temple Romà.

– Prèviament a l'inici del programa, en el mes de maig, es van portar a terme dues excavacions d'urgència, una a la necròpolis medieval del Carrer del Cloquer i l'altra al soterrani del restaurant «La Taula».

– Mes de juny del 1982. Excavacions a l'interior del *podium* del Temple Romà. S'inclou en el programa oficial la continuació dels treballs en el soterrani de «La Taula».

– Novembre 1982. Exposició a l'Escola d'Arts i Oficis de la ciutat del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arqueològic i Natural del terme municipal de Vic (fora muralles), realitzat per l'arquitecte Miquel Surinyach i Pla.

– Novembre 1982. Simpòsium sobre El Poblament Antic a la Comarca d'Osona, organitzat pel Patronat d'Estudis Ausonencs i l'Institut d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Barcelona i el Departament d'Història Medieval de la mateixa Universitat. Al llarg del Simpòsium es plantejà l'estat de la qüestió de la investigació arqueològica comarcal des del Paleolític fins a l'Edat Mitjana. Contemporàniament s'organitzà l'exposició El Poblament Antic a Osona. Darrers Treballs Arqueològics, que oferia una mostra representativa de les últimes excavacions realitzades a la comarca d'Osona.

– Novembre 1982. Primers contactes amb l'arquitecte Miquel Surinyach per a col·laborar en la confecció del Pla Especial de Protecció i Millora del Centre Històric de Vic, amb la realització per part dels arqueòlegs d'uns plànols en els quals figuren en gradació segons la intensitat les àrees de la ciutat amb restes arqueològiques en el seu subsòl i en el seu sòl.

– Juny 1983. Es continuen les excavacions al restaurant «La Taula». Cal destacar que aquestes campanyes han estat possibles gràcies a l'interès dels propietaris del local, Montserrat Orriols i Alexandre Genís. L'interès per a la conservació de les restes arqueològiques per part d'ells, va fer que es confeccionés un projecte de conservació dels vestigis més notables paral·lelament a l'adequació de l'espai per a ús del restaurant.

– Novembre-desembre 1983. Taula Rodona sobre Arqueologia Urbana i Patrimoni Arqueològic, organitzada pel Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona (CIAO) i el Col·legi d'Aparelladors de Vic. La Taula Rodona era la cloenda del cicle de conferències que amb el títol «Arqueologia i Ciència» plantejava la qüestió de l'arqueologia a Osona, amb representació de tècnics municipals, del Servei d'Arqueologia de la Generalitat i arqueòlegs comarcals. D'ençà d'aquesta reunió els membres del CIAO col·laborem activament en la programació i remodelació a nivell d'infraestructura del nucli antic de la ciutat, formant part del Patronat del Casc Antic, organisme dependent de l'Ajuntament.⁶ En el marc del cicle de conferències es van exposar els plànols de l'àrea arqueològica de la ciutat que a continuació comentem en aquest treball.

– Estiu 1984. Prèviament als treballs d'infraestructura al carrer del Pare Xifré, projectats des de l'Ajuntament, es va fer un sondeig arqueològic que tingué com

a resultat el descobriment dels fonaments del mur frontal del peribol del Temple Romà?

- Estiu 1984. Comencen els treballs arqueològics a la Casa Balmes, futura seu de la Casa de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Es fa una cala al jardí, arran de la muralla, per tal de lograr una estratigrafia completa de l'evolució del recinte emmurallat. Per ara, han sorgit els nivells superiors d'hàbitat dels segles XVI i XVII.

- Febrer 1985. Excavació a la Plaça del Carbó. Prèviament a la remodelació de l'estructura de la plaça i donada la situació del lloc, en una de les sortides de la ciutat romana i medieval, l'Ajuntament encarregà al CIAO unes prospeccions arqueològiques a l'àrea. Els resultats han estat positius en el sentit d'evidenciar una destrucció total de les restes arqueològiques degut a les darreres remodelacions del sector.

- Febrer 1985. En el marc del mateix programa d'adequació de la xarxa viària del Centre Històric, es van fer unes cales de prospecció a la Plaça Dom Miquel de Clariana, on s'han documentat restes d'edificacions anteriors a l'obertura de la plaça a inicis del segle XVII.

- Febrer 1985. Iniciem la col.laboració en el Pla de reforma i adequació de l'àrea del Temple Romà, amb Miquel Surinyach.

3. Àrea arqueològica de la ciutat de Vic. Estudi previ per al Pla Especial de Protecció i Millora del Centre Històric de Vic.

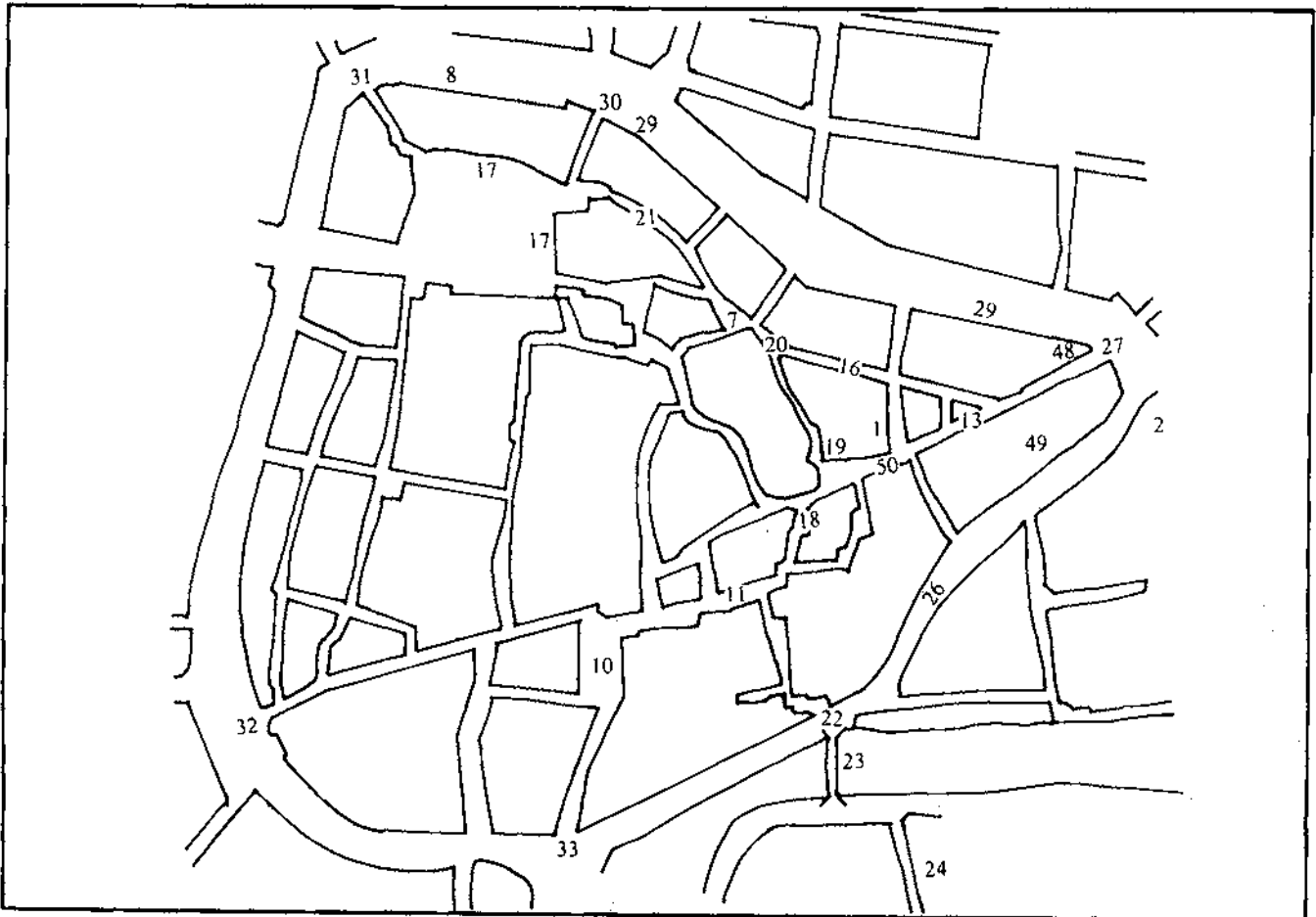
El Pla Especial de Protecció i Millora del Centre Històric de Vic ha estat encarregat per l'Ajuntament de la ciutat a una comissió especial dirigida per l'arquitecte Miquel Surinyach i Pla, en la qual hi participen els arqueòlegs.

El següent llistat delimita l'àrea arqueològica de la ciutat i el seu entorn, segons troballes ocasionals, excavacions programades i textos escrits:

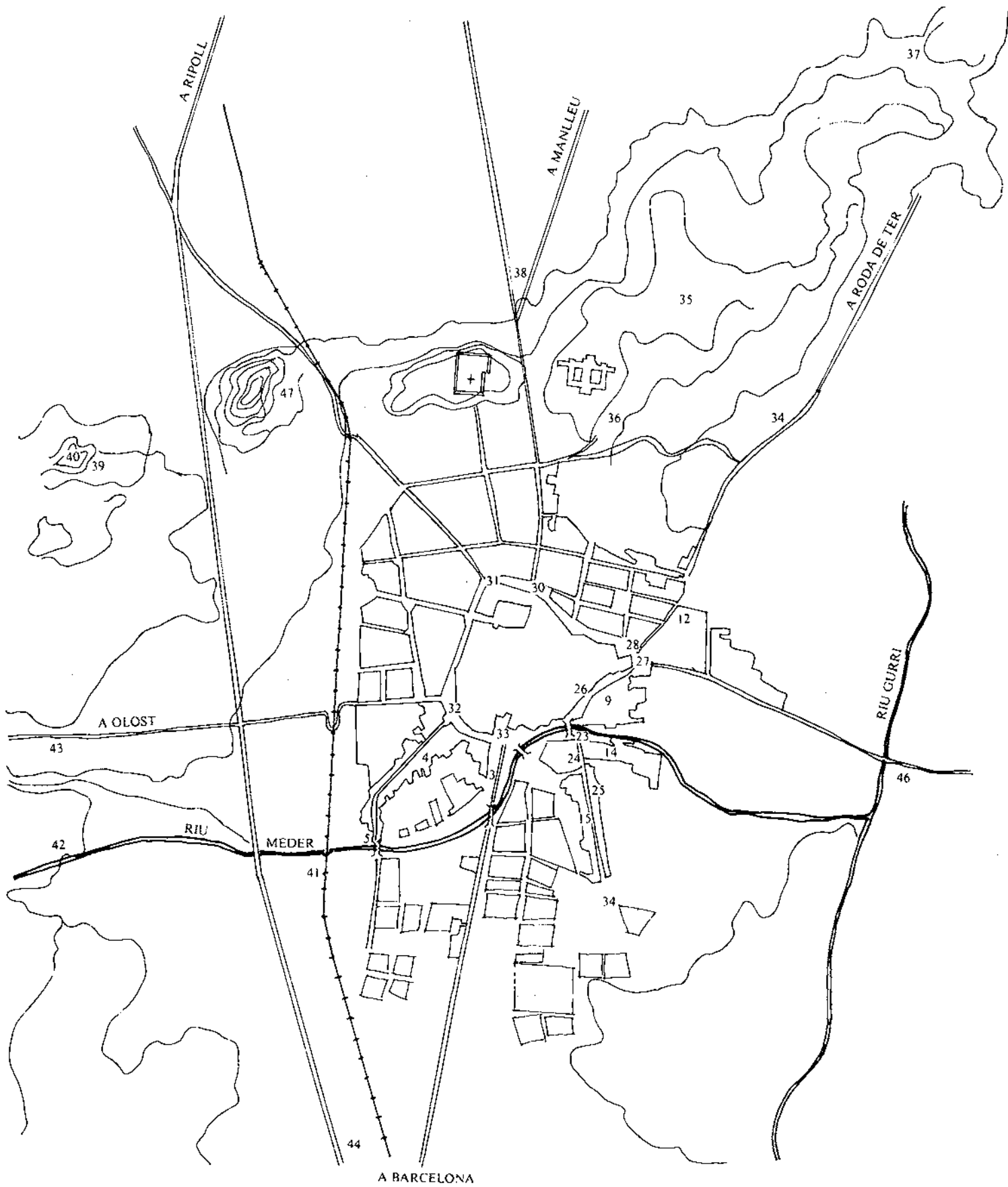
1. Temple Romà i Castell de Montcada.

Descobert el segle passat, el Temple Romà havia quedat emmarcat en les construccions medievals del castell dels Montcada. Diverses excavacions han proporcionat material romà i medieval, i només la darrera excavació, efectuada al *podium* del temple l'any 1982, ha constatat l'existència d'un nivell romà d'ocupació anterior a l'edificació del temple datat a l'època de l'emperador August. La construcció del temple es situa a finals del segle I dC inicis del II dC

Quant al castell medieval, que aprofità la cel.la del temple com a pati central, només en queden les parets laterals adossades a l'església de la Pietat i

Àrea arqueològica del nucli antic de Vic

45

Àrea arqueològica de Vic i el seu entorn. Situació dels Jaciments

- a les cases properes. La resta s'enderrocà el segle passat, per tal de deixar lliure el temple.
2. Convent de les Carmelites Terciàries.
Situat a l'antic barri de Santa Eulàlia, hi aparegueren restes romanes: una sepultura de lloses i una inscripció dedicada a la deessa Diana (CIL 4618).
 3. Prat de la Riera.
Prop del pont del Remei fou trobat un unguentari de vidre de color verd, de 45 mm. d'alçada, pertanyent a la primera meitat del segle I (forma 26 d'Ising).
 4. Carrer de Sant Pere.
Carrer crescut com a raval *extra muros* de la ciutat, a partir del Portal de Malloles. La construcció del Pont del Remei al segle XIII provocà la instal·lació de mercaders i comerciants a banda i banda del carrer.
 5. Pont del Remei.
Anomenat també Pont del Pedrís, fet construir per Jaume I en ple segle XIII, desvià l'entrada de la ciutat des de Barcelona cap al Portal de Malloles. Així es substituïa l'antiga entrada pel Pont i el Portal de Queralt, dintre del domini del bisbe.
 6. Carrer del Progrés.
En unes obres d'edificació realitzades en aquest carrer va aparèixer un unguentari de vidre de color blanc amb restes de pintura nacrada, amb forma de bulb. Correspon a la forma 26b d'Ising, típica d'època Neroniana).
 7. Plaça de les Garces.
En el subsòl de la Plaça de les Garces es recollí un unguentari de vidre de color de mel amb senyals de pintura violeta. Té forma de bulb, com l'anterior.
 8. Rambla del Carme.
En els fonaments d'una casa de la Rambla del Carme es trobà la part alta d'una ampolla de vidre de color blanquinós, tallada expressament a la manera d'un alabastre.
 9. Ca l'Adam.
Al carrer Aluders, en terrenys de l'horta de Ca l'Adam, es van trobar diversos fragments de ceràmica romana imperial, tipus sigil·lata clara D (segle III), i algun fragment de vernís negre tardà (finals del segle II aC - inicis del segle I aC).
 10. Plaça de la Catedral.
En aquesta àrea cal situar les restes de l'església de Santa Maria la Rodona que juntament amb Sant Pere i Sant Miquel formaven la trilogia d'esglésies de la catedral medieval. Al seu entorn hi ha un cementiri medieval i sepultures romanes d'inhumació. Jaciment per excavar.
 11. Necròpolis del Carrer del Cloquer.
Situada al costat de la catedral, al carrer del mateix nom. El maig del 1982 s'hi realitzà una excavació de salvament, en aparèixer restes humanes en les obres de remodelació del paviment del carrer. Podem distingir dos nivells d'enterrament: l'inferior, de tombes antropomorfes excavades a la roca (segles IX-X), i el superior de tombes de llosa (segles XI-XII). També hi apareixia tegula plana romana.
 12. Convent de les Carmelites (L'Escorial).
Enterraments romans amb tegula plana. Restes neolítiques, possiblement una sepultura.
 13. Plaça Dom Miquel de Clariana.
Les excavacions realitzades en una casa d'aquesta plaça (a l'actual restaurant «La Taula») pel maig del 1982 i pel juny de 1982 i 1983, han fet aparèixer una sèrie d'estructures que van des del segle XVIII fins a nivells romans. Les estructures més clares són les medievals, amb nivells d'hàbitat amb ceràmica, restes de menjar i objectes d'ús domèstic.
 14. Necròpolis de Can Colomer Muntmany.
Necròpolis romana d'inhumació. El 1970 es realitzà una campanya de salvament. Aparegueren unes 16 tombes. Es recuperà un sarcòfag de plom amb l'aixovar complet d'una dona i les restes òssies corresponents (segles II-III dC), un altre sarcòfag d'un infant, i un d'adult fet de teules (material actualment al Museu Episcopal de Vic).
 15. Església del Roser.
Durant molts anys es féu servir com a pila per a l'aigua beneïta en aquesta església, un capitell de marbre blanc, d'estil corintitzant, de columna, un cop buidat l'interior. Se'n desconeix la procedència exacta.
 16. Carrer Cardona.
En realitzar-se les obres de remodelació del carrer l'any 1983, van aparèixer restes humanes. Donada la proximitat amb l'església de Sant Sadurní, podria tractar-se d'una necròpolis medieval.
 17. Referències documentals del mercat medieval.
Nombrosos documents medievals esmenten el «mercatal», a l'actual plaça del Mercadal. Caldria fer algun sondeig en el subsòl de les cases que envolten la plaça.
 18. Referències documentals del barri jueu i la sinagoga.
Hi ha documentació des del segle XIII fins al segle XV sobre els jueus de Vic. Aquests vivien a la zona compresa entre el castell de Montcada i la Catedral, lloc per on s'haurien de cercar les restes de la sinagoga, edificada cap al 1278.
 19. Església de Sant Sadurní.
Antiga capella romànica del castell de Montcada, segles XI-XII. Actualment només en resta la façana, adossada a la paret sud de l'església barroca de la Pietat. Un sondeig a l'interior d'aquesta última permetria recuperar-ne la planta i, potser, buscar vestigis d'un lloc de culte anterior (possible emplaçament de la catedral visigòtica).
 20. Carrer de Sant Sadurní-Plaça del Paradís.

- Necròpolis medieval entorn de l'església de Sant Sadurní. Jaciment per excavar.
21. Carrer dels Argenters.
Carrer nascut a l'època medieval per a enllaçar amb el Mercadal. Cal sondejar el subsòl del carrer i de les cases del voltant.
 22. Portal de Queralt. Entrada a la ciutat pel cantó Est. A l'Edat Mitjana estava fortificat, amb dues torres guardant la porta.
 23. Pont de Queralt, o de la Calle.
Pont sobre el riu Meder, construït a l'Edat Mitjana per accedir a la ciutat per la partida del bisbe.
 24. Carrer de Sant Francesc, o la Calle. Raval medieval crescut seguint la via d'accés a la ciutat des de Barcelona. Antiga via romana.
 25. Hospital de Sant Jaume.
Construït a l'Edat Mitjana al raval de Sant Francesc.
 26. Muralles de la Rambla de Montcada (segle XIV).
Muralles medievals construïdes a l'època de Pere III, que encerclaven tot el perímetre de la ciutat.
 27. Portal de Santa Eulàlia.
Accés a la ciutat pel cantó nord-est, defensat per dues torres. Seguia l'antiga via romana i la «strata francisca» medieval. Els sondeigs realitzats darre-rament (febrer 1985) en aquesta zona per tal de recuperar la línia de la muralla i de la torre del portal medieval, han donat un resultat uns possibles nivells romans.
 28. Restes arqueològiques Plaça de Santa Teresa.
Possibles restes romanes, a la sortida de la ciutat, seguint la «strata francisca» o camí cap a França.
 29. Restes arqueològiques de la muralla del Passeig.
La muralla medieval devia seguir, en bona part, la línia actual de les cases del Passeig. En dos casos de nova construcció (1983), ha aparegut en el subsòl la muralla, amb dos metres d'amplada, fileres de carreus ben col·locats i bon estat de conservació.
 30. Portal de Manlleu i restes de muralla medieval.
Accés a la ciutat pel nord, defensat per dues torres. En construir una de les cases actuals, van aparèixer trossos de la muralla de l'Edat Mitjana.
 31. Portal de Gurb.
Accés a la ciutat pel nord-oest, defensat per dues torres.
 32. Portal de Malloles i restes de la muralla medieval.
Accés a la ciutat pel sud-oest, via Barcelona. En enderrocar l'antiga construcció va aparèixer la base de les dues torres laterals del portal.
 33. Portal d'en Teixidor.
Accés a la ciutat pel sud, defensat per dues torres.
 34. «Strata francisca» (antiga via romana i medieval).
Procedent del sud, des de Barcelona, la via seguia el raval de Sant Francesc, travessava el Meder pel pont de Queralt i entrava a la ciutat pel portal del mateix nom. Al segle XIII, aquesta ruta va ser desviada pel rei, en no voler que s'entrés a Vic per la partida del bisbe, sinó pel nou pont (del Remei), el raval de Sant Pere i el Portal de Malloles. La «strata francisca» o camí cap a França sortia de Vic pel portal de Santa Eulàlia i seguia cap al nord, per Roda de Ter, Olot i Coll d'Ares.
 35. Puig dels Jueus.
Ceràmica de vernís negre romana i ibèrica, restes de tègula i vidre. Actualment el turó ha desaparegut totalment, arrasat per les obres d'edificació de la Residència de la Seguretat Social.
 36. Mas Fontarnau.
Entre el mas Fontarnau i el Puig dels Jueus, es va trobar un capitell romà, un tros de fust i una basa de columna (any 1930). Peça tardana, vers el segle IV.
 37. Creu del Tosell.
Prop del Puig dels Jueus, en un marge de la carretera de Roda, es va documentar fa uns anys un forn de terrissa semblant al forn de ceràmica comuna romana de Vilalleons.
 38. Coll de Vic.
Entre els turons del Puig dels Jueus i el del cementiri municipal es va trobar un conjunt de materials: ferro, ceràmica de vernís negre romana, ceràmica ibèrica, tègula i una moneda republicana romana.
 39. Casa de l'Osona.
Cap a l'oest de la ciutat es documenten troballes de ceràmica romana, àmfores, peces de teler i moles pel gra.
 40. Tomba del turó de l'Osona.
En eixamplar el camí d'accés al cim del turó de l'Osona, van sortir lloses i alguns ossos. Realitzada una excavació d'urgència (any 1975), resultà ser una tomba de lloses, ja violada, amb material de bronze i tègula romana.
 41. Can Claveres.
Vora l'antiga teuleria de Can Claveres es recull en superfície ceràmica sigil·lata romana, vidre romà i ceràmica ibèrica.
 42. La Carrera.
A les rodalies de la casa de la Carrera, al terme municipal de Sentfores, es troba ceràmica de vernís negre romana.
 43. Fontcoberta.
L'any 1920 es buidaren tres sitges que contenien ceràmica comuna romana, teules i ossos d'animals, situat prop de la carretera de Gironella.
 44. L'Albanell.
De l'àrea de la teuleria de l'Albanell, lloc d'on prové el miliari CIL 6244, hi ha ceràmica: de vernís negre, ibèrica, comuna romana.
 45. El Pujolar de la Guixa.
A uns dos quilòmetres de la ciutat, al Pujolar de la Guixa, es troba ceràmica romana.

46. La Torre del Cap del Pont del Gurri.

L'any 1920, els treballs d'ampliació de la carretera Vic-Sant Hilari Sacalm posaren al descobert tres sitges, amb ceràmica i diversos materials d'època romana (segles I-II). Al costat d'una de les sitges es trobà una inhumació neolítica, acompanyada de peces d'os, sílex i ceràmica a mà.

47. El Puig d'en Planes.

El 1918 van ser buidades nou sitges al Puig d'en Planes, contenint abundant material romà de luxe: ceràmiques ben treballades (sigil.lata itàlica), pots i bols de vidre, objectes d'ús quotidià (culleretes, pinces, pesos de teler, àmfores, estucs). Tot plegat testimonia l'existència, a finals del segle I aC fins al II dC, d'una vil.la romana de notable riquesa.

48. Plaça del Carbó.

Situada al costat del Portal de Santa Eulàlia, a l'interior del case antic de Vic. Sondeigs realitzats per tal de procedir a una remodelació urbanística de la plaça (febrer 1985), han mostrat que no resta cap estructura arqueològica corresponent a les muralles i a la torre medieval.

49. Casa Balmes.

Excavació realitzada l'any 1984 al jardí de la casa situat arran de la muralla. Han aparegut estructures d'hàbitat corresponents als segles XVI i XVII. Donada la quantitat de sediments (uns cinc metres), cal esperar en properes campanyes restes medievals i potser romanes en els nivells inferiors.

Excavació al Jardí de la Casa Balmes. 1984.

50. Carrer Pare Xifré - Plaça de la Pietat.

L'excavació del carrer del pare Xifré (juliol-agost 1984), portada a terme d'acord amb la secció d'obres de l'Ajuntament, que havia de fer una nova pavimentació, ha permès recuperar els fonaments del mur frontal del peribol del Temple Romà. L'excavació de la Plaça de la Pietat proporcionarà, possiblement, la continuació d'aquest mur del pati que tancava el temple.

Casa Balmes, 1984. Nivells segles XVI-XVII en curs d'excavació.

4. Situació actual i perspectives de futur

És evident la necessitat que les institucions estatals, autonòmiques i municipals, que arquitectes i urbanistes responsables de l'elaboració de Plans Especials sobre Patrimoni Arquitectònic i Centres Històrics, es coordinin amb els Serveis d'Arqueologia per tal d'iniciar urgentment una tasca de prevenció. Esdeveniments desgraciats com el que recentment ha succeït a Còrdova i del qual els mitjans informatius se n'han fet ampli ressò, no han d'ésser mai més notícia. Desconeixem els mecanismes i la problemàtica de fons d'aquest cas, però sembla manifest que la manca de planificació arqueològica i de coordinació entre les Institucions i els Serveis responsables, van permetre que es concedís permís de construcció d'un aparcament subterrani—sense realitzar cap prospecció arqueològica prèvia— en un dels subsòls amb documentació material i històrica més rica de la Península Ibèrica: el subsòl de la que havia estat la capital de la província romana de la Bètica i del Califat de Còrdova medieval. Avui, el problema econòmic i de responsabilitat que Còrdova té plantejat és greu.

En el cas concret de Vic, les relativament reduïdes dimensions del seu Centre Històric, comparades per exemple amb Tarragona, Barcelona o la mateixa Còrdova, fan que les vies de solució estiguin molt més a l'abast. En aquests moments, ens hem de congratu-

lar que els pressupostos bàsics que l'any 1982 anunciàvem⁸ com a primer pas per a endegar la Planificació de l'Arqueologia Urbana a la ciutat, comença a ésser un fet. Però aquest és, simplement, el punt de partida.

El procés de normalització de l'arqueologia urbana i municipal de Vic ha de passar per les següents etapes:

1. La consolidació a nivell legislatiu de la col·laboració entre els arqueòlegs i les institucions, contemplant la creació d'un Servei d'Arqueologia a nivell municipal, mancomunal o comarcal.

2. Aquesta legislació ha de preveure quins han d'ésser els mecanismes de pagament per a cobrir les despeses sorgides arran de qualsevol intervenció arqueològica, tan en una propietat privada afectada per restes antigues d'importància i a punt de desaparèixer, com davant d'un projecte de remodelació o nova construcció.

3. Un aspecte a considerar és la incidència de la recuperació i conservació del Patrimoni Arqueològic en la recuperació i revitalització del Centre Històric, tenint en compte la seva rendibilitat econòmica i cultural: informació històrica recuperada, atracció a nivell turístic-cultural mitjançant una intel·ligent promoció i difusió de les àrees arqueològiques, que incidirà en l'augment del moviment comercial.

M. Dolors MOLAS i FONT
Professora d'Història Antiga a
la Universitat de Barcelona,
membre del CIAO.

Imma OLLICH i CASTANYER
Professora d'Història Medieval a la Universitat de Barcelona,
membre del CIAO.

NOTES

1. CIARDINI, F., FALINI, P. (eds.): *Los centros históricos*. Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1983.

2. *Els Plans de Reforma Interior* a «El País» (Quadern de Cultura), 4-11-1984.

3. Cf. nota 2.

4. *Centre National d'Archéologie Urbaine de Tours*. «Nouvelles de l'Archéologie», núm. 17 (Paris, CNRS, automne 1984), p. 53.

5. EIZAGUIRRE, X., CULLELL, J.: *El fet urbà* «El 9 Nou», 29 de juny del 1984, p. 18.

6. Durant els mesos de novembre i desembre de 1983 es realitzà un cicle de conferències amb el títol: *Arqueologia i Ciència. Perspectives de l'Arqueologia a Osona*, a la seu del Col·legi d'Aparelladors Tècnics de la ciutat de Vic. Paral·lelament a aquest cicle s'organitzà l'exposició sobre *El projecte de defensa del patrimoni arqueològic de la ciutat de Vic*, continuació del treball esbossat en el XI Simposium d'Arqueologia Peninsular elaborat per M. Dolors Molas i Font i Imma Ollich i Castanyer (publicat amb el mateix nom a «Ausa», vol. X (1982), ps. 423-425).

7. MOLAS i FONT, M.D., OLLICH i CASTANYER, I.: *L'aplicació d'un programa d'arqueologia urbana: la delimitació del Períbol del temple Romà de Vic* en premsa a «CYPSELA»

8. MOLAS i FONT, M.D., OLLICH i CASTANYER, I.: *El projecte de defensa del patrimoni arqueològic de la ciutat de Vic*. «Ausa», X (1982), ps. 423-425.